

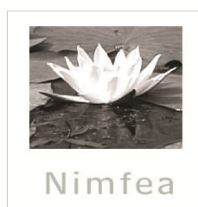
ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

BIO
Aqua
pro

A Szentpéterszeg-Hencidai gyepek (HUHN20007) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

fenntartási terve

Debrecen

2014.

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.

Nimfea Természetvédelmi Egyesület

Trollius Europaeus Természetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Dr. Juhász Péter

Lesku Balázs

Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Müller Zoltán

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Dr. Forgács Zoltán

Juhász Krisztina

Mazsu István

Molnár Géza

Mizsei Edvárd

Simay Gábor

Dr. Gulyás Gergely

Hődör István

Dr. Sramkó Gábor

Dr. Sum Szabolcs

Dr. Váczai Olivér

Sallai R. Benedek

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	5
1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név.....	6
1.2. Azonosító kód.....	6
1.3. Kiterjedés.....	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	6
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	7
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	10
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	10
3.2. Kezelési javaslatok	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése	11
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	22
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	22
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	22
3.2.5. Mellékletek.....	23
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	24
3.3.1. Agrártámogatások	24
3.3.2. Pályázatok	28
3.3.3. Egyéb.....	28
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	28
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	28
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	29
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	29
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	32
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	33
1.1. Környezeti adottságok	33
1.1.1. Éghajlati adottságok	33
1.1.2. Vízrajzi adottságok.....	33
1.1.3. Talajtani adottságok	33
1.2. Természeti adottságok	33
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	36
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	39
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	40
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	45
1.3. Területhasználat	46
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás.....	46
1.3.2. Tulajdoni viszonyok.....	46
1.3.3. Területhasználat és kezelés.....	46
2. Felhasznált irodalom	50
3. Térképek.....	54

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Szentpéterszeg-Hencidai gyepek természetmegőrzési terület (kjTT)	kiemelt	jelentőségű
--------------------------------	---	---------	-------------

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20007
---------------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	1018,82 ha
---------------------------------------	------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 6250* - Síksági pannon löszgyepek

* kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- kiskécskű aszat (*Cirsium brachycephalum*)
- nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*)
- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- közönséges ürge (*Spermophilus citellus*)

1.5. Érintett települések

Hajdú-Bihar-megye: Berettyóújfalu, Gáborján, Hencida, Konyár, Szentpéterszeg

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
„Ex lege” szikes tó	HNS046	Hosszú-rét	75,35 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről

A tervezési terület az Országos ökológiai hálózat magterület övezetének (89%), ökológiai folyosó övezetének (8%), illetve puffterület övezetének (3%) része.

Helyi jelentőségű védett természeti terület: a tervezési területből 335,28 ha Hencidai-legelő néven helyi védettséget élvez (törzskönyvi szám:8/126/TT/06, hatályba lépés éve: 2006)

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat közgyűlésének 13/2010.(IX.17.) önkormányzati rendelete Hajdú-Bihar megye területrendezési tervéről
- Berettyóújfalu város Önkormányzata Képviselő-testületének 34/2012. (VI.29.) rendelete Berettyóújfalu város helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervének módosításáról
- Gáborján szabályozási terv és helyi építési szabályzat – 10/2004. (VIII.12.) önkormányzati rendelet
- Hencida község Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2004. (X.12.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról és a Szabályozási tervek elfogadásáról
- Szentpéterszeg Község Önkormányzatának 12/2011. (IX. 8.) rendelete a Helyi Építési Szabályzat módosításáról

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- **Körzeti erdőterv:** Hajdúhát-Bihari körzet (érvényes: 2012.01.01 - 2021.12.31) ügy száma: 7007/14/2010, kelt: 2012.december 20.

Következő tervezés éve a Hajdúhát-Bihari körzetben: 2020

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- I/3. Hajdú-bihari apróvadás körzet vadgazdálkodási terve. **Érvényes:** 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)
- Konyári Darvas Vadász SE (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-904410-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. **Érvényes:** 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Hajdú-Bihar Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Berettyó alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve – Elfogadás dátuma: 2010.08.01.

1.7.7. Egyéb tervek

- Nagy szikibagoly (*Gortyna borellii lunata*) fajmegőrzési terve. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Hivatal, 2004.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	M	6,5	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): az élőhely tévesztése. síksági pannon löszgyepek (6250*): területvesztés.
A03.01	Intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	M	5	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A helytelen időpontban, illetve túlzott gyakorisággal történő, valamint a gyepek egészén egyszerre végrehajtott kaszálás negatív hatású a fajra. nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): A helytelen időpontban, vagy módszerrel végrehajtott kaszálás negatív hatású a fajra.
A04.01	intenzív legeltetés	M	7	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): elsősorban a cickóros szikes gyepek élőhely-típus, emellett az értékes sziki magaskórós élőhely-típus degradálódása. síksági pannon löszgyepek (6250*): az intenzív legeltetés degradálódást okoz. vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A vizes élőhelyeken történő legeltetés veszélyeztetheti az állományt, a vegetáció átalakulása és a taposás miatt.
E03	szemét, hulladék	L	5,5	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): az élőhely károsodása illegális szeméttlerakók (Á-NÉR: U4, részben) üzemelése miatt. Ezek a védett élőhelyek kiterjedését csökkentik. vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A területen több ponton illegálisan lerakott háztartási hulladék található. Ezeken a helyeken megfigyelhető a nitrofrekvens növényfajok megjelenése, ami átalakít egyes élőhelyfoltokat.
I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	L	2,75	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A faj élőhelyein néhol – főleg a rendszeresen bolygatott, illetve káros hatásoknak nagyobb mértékben kitett gyepeken - jellemző az invázív növények, özönfajok, gyomok megjelenése és terjedése. Az ilyen folyamatok azért károsak, mert az inváziós fajok fokozatosan kiszorítják a tápnövények, valamint a nektárforrásul szolgáló virágos növények állományait, és emiatt szűkítik a lepkék életterét, valamint a populációk szaporodási képességét. nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): Az eredeti növényzeti struktúra romlását, valamint a talaj károsodását előidéző folyamatok következtében a sziki kocsordos gyepek helyenként degradálódnak, és a faj egyes élőhelyein invázív növényfajok, illetve gyomok terjedése tapasztalható. Az özönnövények elszaporodása azért jelent veszélyt a faj állományaira nézve, mert szűkíti a lepké faj egyedeinek életterét, a fűfélék kiszorításával csökkenti a nőtény egyedek petézési lehetőségeit, valamint káros hatással van a tápnövény mennyiségére is.
J02.05.02	Belvízviszonyok megváltoztatása	M	5,15	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): E veszélyforrásra természetvédelmi szempontból fontos figyelmet fordítani, mert az élőhelyek kiszáradása a faj állományainak fogyatkozását, illetve szélsőséges esetben kipusztulását is eredményezheti. nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): A belvízviszonyok megváltoztatása akkor jelent veszélyt a faj állományaira, ha mindez a sziki kocsordos gyepek vízzel való tartósabb elöntését eredményezi, mert ennek következtében elpusztulhatnak a faj hernyói, illetve bábjai.
K01.03	Kiszáradás	M	4,5	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Az utóbbi legalább egy évtized során hazánk éghajlata némiképpen megváltozott: lassú, ám tendenciaszerű felmelegedés tapasztalható, ami helyenként a vizes élőhelyek kiterjedésének csökkenését idézte elő. Ez a folyamat a nedves rétekhez kötődő lepké fajok élőhelyeinek fokozatos zsugorodását idézheti elő (különösen a nappali lepkék esetén).
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	L	1,775	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A kezelések elmaradása azt eredményezi, hogy ezen biotópok növényzete egyre több helyen degradálódik, fajkészlete idővel sok helyütt leromlik. Jelentős a cserjésedés negatív hatása, valamint ennek eredményeként a gyepek természeti állapotában tapasztalható nagymértékű romlás. nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): a sziki kocsordosokat sok helyen fenyegeti a cserjék intenzív terjedése, aminek következtében lassanként eltűnik az eredeti növénytakarulás, ez káros a lepké fajra nézve.

Kód	Potenciális veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A.02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	L	0,1	közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i>): csökkenti az élőhely kiterjedését
A.03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	L	0,1	közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i>): Veszélyezteteti az ürgeállomány számára optimális állandó rövid fűvű állapot fennmaradását.
A.04.03	Pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	L	0,1	közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i>): Veszélyezteteti az ürgeállomány számára optimális állandó rövid fűvű állapot fennmaradását.
A07	Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	17	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): E faj tényleges vagy potenciális élőhelyeinek nagy része mezőgazdasági területek közelében vagy azok mentén helyezkedik el. A szél a tápnövények leveleire juttathatja az intenzíven művelt parcellákon kiszórt növényvédő szereket, gyomirtókat, műtrágyákat. E hatások akár külön-külön, akár együttesen a peték, a lárvák, illetőleg a bábok károsodását vagy pusztulását idézhetik elő. nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): E faj tényleges vagy potenciális élőhelyeinek egy része a vizsgált Natura 2000 terület határain belül szintén mezőgazdasági területek közelében helyezkedik el. A szél a tápnövények leveleire juttathatja az intenzíven művelt parcellákon kiszórt növényvédő szereket, gyomirtókat, műtrágyákat, mindamellett ezek a vegyi anyagok vízben való oldódásuk esetén a gyökérzetten keresztül is bekerülhetnek a növények szerkezetébe. E hatások akár külön-külön, akár együttesen a peték, a lárvák, illetőleg a bábok károsodását vagy pusztulását idézhetik elő. pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*): elsősorban rovar-közösségének károsodását okozza, ami az élőhelyre is káros síksági pannon löszgyepek (6250): elsősorban rovar-közösségének károsodását okozza, ami az élőhelyre is káros
D01.01	ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak	L	4,25	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): különösen esős időszakokban jellemző a gépek által okozott mélyebb nyomvályúk, nyílt talajfelszínek kialakulása, ami több szempontból veszélyezteteti a fajt. nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): különösen esős időszakokban jellemző a gépek által okozott mélyebb nyomvályúk, nyílt talajfelszínek kialakulása, ami több szempontból veszélyezteteti a fajt.
H01.05	Diffúz felszíni vízszennyezés mezőgazdasági, vagy erdészeti tevékenység miatt	L	2,6	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A vizsgált Natura 2000 területen a nagy tűzlepke lápos, mocsaras, jó vízellátású, üde biotópokban fordul elő, mely területeken, illetve azok közvetlen közelében nyílt vizek (elsősorban csatornák, vagy helyenként felszíni vízállások, holtmedrek) hálózata húzódik. A felszíni vizek szennyeződése veszélyforrást jelenthet a lepkefaj élőhelyeire, tápnövényeire, valamint az egyedre. nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): A vizsgált térségben a faj egyik élőhelyét ugyancsak határolja felszíni vízfolyás (Angyalos-mellékcsatorna). Amennyiben a csatorna vízbázisába szennyeződés kerül, úgy magasabb vízállás, illetve esetleges elöntés során a káros anyagok beszivároghatnak a sziki kocsordos gyepek talajába, továbbá azon keresztül a növényekbe is. A tápnövény gyökérzetén keresztül felszívódó szennyezett víz káros hatással lehet a faj lárváira, és bábjaira, hiszen a gyökérben tartózkodó állatok közvetlenül érintkeznek az ott felhalmozódó nedvességgel, sőt, annak egy része a szerkezetükbe is bekerülhet.
J01.01	Leégés	L	1	nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): Egyes sziki kocsordos gyepeket mezőgazdasági parcellák határolnak, melyeken időnként leégetik a tarlót. Amennyiben a tűz ezekről a területekről áttérjed a lepkefaj élőhelyeire, úgy az égés a gyökérben lévő lárvák/bábok, illetőleg a növények között pihenő lepkék pusztulását okozhatja.
M.01.03	Árvíz és csapadékmennyiség növekedése	L	0,1	közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i>): Alkalmas ürgeélőhely méretének csökkenése, megszűnése

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Szentpéterszeg-Hencidai gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A terület természetvédelmi célkitűzése a pannon szikes sztyeppék és mocsarak és a síksági pannon löszgyepek területcsökkenésének megállítása és állapotuk javítása a gyepegzöldalkodáshoz, erdőgazdálkodáshoz és vízgazdálkodáshoz köthető intézkedések révén.

A gyepegzöldalkodás tekintetében ezt a legeltetés intenzitásának és a kaszálás módjának optimalizálása és ellenőrzése, illetve az elszántások megakadályozása tudják biztosítani. Az erdőgazdálkodás tekintetében a természetközeli állapotú erdők fenntartása és a tájidegen erdők lecserélése, míg a vízgazdálkodás tekintetében a célok elérését a csapoló hatás csökkentése szolgálja.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási és az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). A kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1 Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Kezelési egységek (KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírások-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A Szentpéterszeg-hencidai gyepek Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 6 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2013/14-ben tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna, határkövető egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezelések, beavatkozások gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekintő, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

3.2.1.2. A terület egészére megfogalmazott általános kezelési javaslatok

Jelen terület elsősorban két közösségi jelentőségű élőhely, a közösségi szinten csupán nálunk és Románia keleti országrészében jelentős szikes élőhelyek („pannon szikes sztyeppék és mocsarak”), valamint a szintén kontinentális elterjedésű, ezért csak az Európai Unió keleti országaiban jelen lévő löszgyepek („síksági pannon löszgyepek”) védelme céljából lett kijelölve. Szintén fontos a szerepe a pannon bennszülött kiskécskű aszat (*Cirsium brachycephalum*) növényfaj állományainak természetközeli állapotban maradása (azaz genetikai sokféleségének és összefüggő előfordulási területének fennmaradása) szempontjából. Ennek megfelelően az alábbi általános javaslatok fogalmazhatók meg:

- az esetleges alkalmi beszántások megakadályozása, a meglévőek megszüntetése, ezzel a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), valamint a síksági pannon löszgyepek (6250*) élőhely arányát és kiterjedését negatívan befolyásoló egyik ténylegesen előforduló direkt humán hatás kiküszöbölése;
- a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) jelölő élőhelytípus állapotmegőrzése és helyenként állapotjavítása érdekében természetvédelmi és gazdálkodási szempontból optimalizált legeltetési/kaszálási rendszer kidolgozása, különös tekintettel a sziki legelőkre jellemző társulások rövidfűvű állapotának biztosítására, mely a jelölő közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) állományának fennmaradását is elősegíti;
- a síksági pannon löszgyepek (6250*) élőhely további térszerkezetének elkerülését segítő kezelési rendszer kidolgozása;
- a közösségi jelentőségű kiskécskű aszat (*Cirsium brachycephalum*) jelentős (kb. 15 000 tőves) állománya fenntartásának biztosítása;
- a belvízlevezető szerepű csatornák kezelőivel egyeztetve a lehető leginkább kíméletes kezelési gyakorlat kialakítása: a teljes keresztmetszvény kotrásának, a vízínövényzet irtásának, parti fák és cserjék eltávolításának minimalizálása, visszaszorítása;

- a belvízelvezető csatornákon természetvédelmi célú vízviSSzatartó létesítmények telepítésének előkészítése és megvalósítása a lecsapoló hatás csökkentése érdekében, mely a kiskész-kű aszat (*Cirsium brachycephalum*) és a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) élőhelyének védelmét biztosítja;
- a belvízelvezető csatornáknál történő medertározás, amely elősegíti a medrek mellett a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) tápnövényeinek, a nagytermetű, nedvességkedvelő lóromfajoknak gyarapodását;
- a jelentős sziki kocsord (*Peucedanum officinale*) tőszámmal jellemezhető pannon szikes sztyepp jellegű élőhelyfoltokban a kocsord számára optimalizált gyepkezelés megvalósítása, a jelölő nagy szikibagoly (*Gortyna borellii lunata*) állománygyarapodásának elősegítése céljából.
- A tervezési terület nem őshonos fafajok hazai, tájhozis fafajokra cserélése, hiszen madárvédelmi szempontból teljes mértékben betöltenék azt a szerepet, amit jelenleg a tájidegen fafajok töltenek be (pl: kis örgébics (*Lanius minor*) fészkelőhely).

Ezek az intézkedések a közösségi jelentőségű értékek megőrzését, hosszabb távon pedig állományaik megerősítését segítik.

KE-1 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** Mezőgazdasági jellegű tevékenységet szolgáló tanyák, állattartó telepek, gyomos területek, illegális szemétklerakók, trágyakerakatok, földutak és műutak. Jellemző a taposott, tipport talajfelszín és a gyomosodás. Elszórtan a teljes területen megtalálhatók, összes kiterjedésük 29,6 ha.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: tanyák, családi gazdaságok (U10), telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók (U4), út- és vasúthálózat (U11), taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapsnövényzet (OG)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

Gyepek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepsterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

Ugyancsak szükséges alapul venni a 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról előírásait (Magyarázat: a kezelési egység az illegális hulladéklerakatokat is tartalmazza).

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107).
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108).

(4) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

Gondoskodni kell a hulladéklerakatok felszámolásáról. Meg kell szüntetni azt a gyakorlatot, hogy a földutakat a szomszédos gyepekről nyert talajjal javítják.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe tartozó területek kezelésével megakadályozható a további gyomosodás.

Az úgynevezett őszi tisztító kaszálás már nem akadályozza meg számos gyomfaj termésképzését és terjedését. Különösen a mezei aszat és a bojtortján szerbtövis esetében indokolt, hogy korábban, a virágzás kezdetén legyen az állások és állattartó telepek környékén gyommentesítő kaszálás. Szükség esetén ezt meg kell ismételni. A hulladéklerakatok létrehozása illegális, jogszabályba ütközik, ezek felszámolása javítja a jelölő élőhelyek állapotát. Mindkét jelölő élőhely (pannon szikes sztyeppék és mocsarak – 1530*, síksági pannon löszgyepek – 6250*) érdekében szükségesek a javaslatok, mivel ezzel meg lehet előzni az érintkező területeken a gyomosodást.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: A Natura 2000 terület kaszálással-legeltetéssel fenntartott területei: ürmös szikes gyepek, cickórós gyepek, szikes rétek, mézpázsitos szikfokok, vakszikfoltok, löszgyepek, zavart száraz-félszáraz és üde gyepek. Olyan kisebb zavart mocsárfoltok, amelyeket kaszálnak vagy legeltetnek. Domináns, a teljes területen nagy foltokban előforduló élőhelytípusok, a kezelési egység összes kiterjedése 741,9 ha.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: ürmöspuszták (F1a), cickórós puszták (F1b), szikes rétek (F2), üde mézpázsitos szikfokok (F4), padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete (F5), löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak (B6), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b), fiatal parlag és ugar (T10)
- Natura 2000 élőhelyek: pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), síksági pannon löszgyepek (6250*) (részben)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Vízgazdálkodás

A kezelési egység területén többfelé húzódnak kisebb-nagyobb vízelvezető csatornák (jelentős a Korhány-ér, emellett Hencida külterületén két névtelen árok). Főképp a Korhány-ér esetében feltételezhető, hogy eredetileg egy mederbe ásták, és az emiatt száradt ki, és válhatott a kezelésekké hatarsára gyeppé. Vizsgálni érdemes, hogy hol lehetséges a víz visszatartása úgy, hogy tavasszal se

okozzon káros belvízi elöntést. Ehhez szükséges volna egy olyan tanulmány kidolgozása ami megvizsgálja részleteiben a lehetséges élőhely-rekonstrukciós megoldásokat, figyelembe véve a tulajdonviszonyokat, a gazdálkodást érintő kérdéseket és akár az említett csatorna kiváltásának lehetőségét is figyelembe veszi.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

Az érintett természetközeli gyepek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79).
- Fogasolás nem megengedett (GY09).
- Hengerezés nem megengedett (GY11).
- Gyepszellőztetés nem megengedett (GY12).
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY44).
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117).
- Legeltethető állatfajok: szarvasmarhafélék (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár) (GY70).
- A gyepterületen legelészárított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át (GY61).
- A legelészárított területet a nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani (GY122).
- A területen trágyadeponia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos (GY116).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező (GY30).

Magyarázat az önkéntesen vállalható előírásokhoz:

A legeltetésnek legyen prioritása a kaszálással szemben. Javasoljuk, hogy a kezelési egység kb. harmada legyen csak elsősorban kaszálóként hasznosítva. Ennek kb. a felén legyen lehetősége a gazdálkodónak sarjülegeltetésre. A magasabb fekvésű területeken a kaszálással szemben a legeltetésnek még kifejezettebben előnyt kell élveznie.

A legeltetést a magasabb fűhozamú részeken szarvasmarhafélékkel, elsősorban a mostoha körülményekhez jobban alkalmazkodó őshonos fajtákkal (pl.: magyar szürkemarha, magyar tarka szarvasmarha) és lófélékkel, a kopárabb padkás szikes gyepterületeken juhokkal javasoljuk végezni.

A legeltetési sűrűség mérséklésére van szükség a Gáp-ér, a Horgas-ér, valamint a Korhány-ér környezetében a jelölő nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának védelme érdekében, akár legelészárított folt létesítésével, amelyet nyár végéig nem legeltetnek. Javasolt területek a Szentpéterszeg 020/1a, 030, 090/1b, 0110/2 a, b, 110/3 hrsz-ek, valamint a Gáborján 054/14 hrsz-ek mélyebben fekvő (Gáp-érhez vagy Horgas-érhez vagy a Korhány-érhez kapcsolódó) részei.

Az ürge (*Spermophilus citellus*) élőhely fenntartását célzó kezeléseknél a növényzet folyamatosan röviden tartását szükséges megvalósítani a Gáborján 024/54 hrsz-en, illetőleg a 024/50c hrsz. keleti, 024/53 hrsz.-nál úthoz kapcsolódó 200 m széles sávjában. Ennek megvalósítása időjárástól függően változó intenzitást és időzítést tesz szükségessé. Az ürgeélőhely fenntartását szolgáló területeken a hagyasfoltokat a területek szegélyén javasolt fenntartani.

(5) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Lásd a Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatoknál.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Meg kell szüntetni azt a gyakorlatot, hogy a belvíz utakról történő elvezetése miatt a gyepeket leárkolják. A gyepek kiterjedésének megőrzése miatt az erdőterületek növelése a „befásodott” területek erdőrészletbe vonása kerülendő.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység érdekében megadott előírás-javaslatok a jelölő pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*), síksági pannon löszgyepek (6250*) élőhelyek fennmaradását szolgálják.

A kezelési egység területén található gyeptípusok a legeltetést, egy részük a megfelelő időjárási körülmények között végzett kaszálást is jól tűrik. Az intenzív legeltetés azonban a gyepek felszakadozását, a legelőgyomok terjedését segítheti elő, különösen a jószágállások által érintett területeken. Kivételt képeznek ez alól a közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) élőhelyei, ahol a faj élőhelyigényeinek megfelelő rövidfűvű gyeprészlet fenntartása szükséges.

A jelölő nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának fennmaradásának érdekében különösen a Gáp-eret, a Korhány-eret és Horgas-eret kísérő szikes rétek esetében fontos a kaszálási korlátozások figyelembe vétele, hiszen ezek az említett faj legjelentősebb élőhelyei a tervezési területen belül.

A gyepek intenzifikálására (röviden tartott gyepek) vonatkozó javaslatok a közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) állományának tervezési területen belüli védelmét hivatott biztosítani.

KE-3 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** A Natura 2000 területen található erdők, facsoportok, erdősávok és fasorok. Részben őshonos fafajok ültetvényei (elegyes kocsányos tölgyesek), részben akácok, nemes nyarasok, egy erdei fenyves. A kezelési egység foltjai igen szórványosak, az összes kiterjedése 21,8 ha. Egy részük az Országos Erdészeti Adattárban nyilvántartott terület, ez az erdőállomány 7 részletben 21,8 hektáron helyezkedik el és mindegyik erdőrészlet magántulajdonban van.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), akácuültetvények (S1), nemesnyarasok (S2), egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3), ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett erdőrészek: Szentpéterszeg: 10C, 8A, 22A. Hencida 15A, 26A, 27A. Konyár 86A.

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Az alrészletek jelenlegi fatípusai között dominánsak az akácok, nemes nyarasok, előfordul fenyves, és egy kocsányos tölgyes is. A célállományok között több kocsányos tölgyes, elegyes kocsányos tölgyes van, ezeken a területeken a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás folytatható, a felújítások során azonban a természetvédelmi célkitűzéseknek az intenzíven terjedő fafajok arányának csökkentése felel meg. Az erdei fenyves, akác, vagy nemes nyaras célállományú erdőrészek esetében is a az tölgyes célállományok lennének a megfelelőek. Alkalmazandó fafajok a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), mezei szil (*Ulmus minor*), tatárjuhar (*Acer tataricum*), mezei juhar (*Acer campestre*), szürke nyár (*Populus canescens*), fehér fűz (*Salix alba*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), vadkörte (*Pyrus pyrausta*) és vadalma (*Malus sylvestris*)

Rendszeres fahasználatot nem javasolunk a kis kiterjedésű faállományokban (szárnyékok). A gyomosodás megakadályozása miatt javasoljuk a fásítások legeltetését, esetleg delelőhelyként való használatukat.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- vonatkozó erdőterv rendelet, körzeti erdőterv (Hajdúhát-Bihari erdőtervezési körzet körzeti erőterve (Érvényes: 2012. január 1. - 2021. december 31.)

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése (E05).
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése (E06).

- Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típussal (E51). *(Magyarázat: Alkalmazandó fajok a kocsányos tölgy, mezei szil, tatárjuhar, mezei juhar, szürke nyár, egybibés galagonya, vadkörte és vadalma. A meglévő idegenhonos fajok kitermelésével párhuzamosan, vagy a kitermelést megelőzően történjék meg a telepítés, hogy a jelenleg minimális kiterjedésű faállományok területe átmenetileg se csökkenjen a jelenlegi szint alá.)*
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fajok eltávolítása (E29).
- Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is (E30).
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására. (E72).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A tájidegen fajok lecserélése hazai fajokra több szempontból indokolt. . Nem várható a hazai fajokból álló faállományok gyors spontán terjeszkedése (tehát a pusztai környezet megváltozása), ugyanakkor számos olyan rovarfaj tápnövényei kerülnének a tervezési területre, amelyek most a tápnövény hiányában nem lehetnek jelen. A hazai fajok madárvédelmi szempontból teljes mértékben betöltenék azt a szerepet, amit jelenleg a tájidegen fajok töltenek be (pl: kis őrgébics (*Lanius minor*) fészkelőhely).

A kezelési egységben található olyan kis területű faállományok is, amelyek az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény értelmében fásításnak minősülnek, így lehetőség van a legeltetésükre is. A gyenge termőhelyi adottságok miatt rendszeres faanyagnyerésre nem alkalmasak ezek a fásítások, mivel évi fatömeg-növekményük minimális.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: olyan szántóföldi kultúrák, amelyek művelési ága szántó, illetőleg olyan elszántások és beszántások, kisebb szántódarabok, amelyek művelési ága rét-legelő. A kezelési egység foltjai szórványosan találhatók a területen, az összes kiterjedése mintegy 96 ha.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1), évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos (SZ13).
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett (SZ19).
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen (SZ24).
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni (SZ37).
- Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel (SZ52). (Magyarázat: lásd az „élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok” pontban)

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasoljuk egyrészt az elszántott rét vagy legelő művelési ágú területeken az eredeti művelési ág helyreállítását. Így a valós területhasználat újra rét-legelő lehet. Amíg a visszagyepesítés nem történik meg, szükséges az érintkező területek állapotának romlása érdekében az önkéntesen vállalható előírások betartása. Az elszántott területrészekben az eredeti területhasználat visszaállítását tartjuk szükségesnek. A kezelési egységbe tartozó elszántott területek korábban a jelölő élőhely (pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) és síksági pannon löszgyepek (6250*) állományai voltak. Beszántásukkal veszítettek kiterjedésükből, az eredeti állapot helyreállítása szükséges.

Javasoljuk másrészt a területen lévő szántók gyepesítését művelési ág váltással. A kezelési egység területének természetessége a fejlesztési javaslatok figyelembe vétele esetén egyértelműen javulni fog (szántóból gyepé alakul).

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területének természetessége a fejlesztési javaslatok figyelembe vétele esetén egyértelműen javulni fog (az elszántások szántóból gyepé alakulnak). Ezzel a közösségi jelentőségű élőhelyek, különösen a jó regenerációs potenciállal jellemezhető pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) illetőleg a síksági pannon löszgyepek (6250*) élőhelytípus kiterjedése, valamint az elszántásokkal érintkező állományaik további degradációja (biocid termékek, hormonok, kemikáliák káros hatása) mérsékelhető. Ezeken kívül hosszabb távon az élőhelyekhez kötődő közösségi jelen-

tömegű fajok (nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*), közönséges ürge (*Spermophilus citellus*)) számára is kedvező lehet a változás.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: Sziki magaskórósok sziki kocsorddal. Ezek a nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) élőhelyei. Leginkább Konyár külterületén, kisebb részben Hencida külterületén találhatók az egység foltjai, a Hosszú-rét környékén. A kezelési egység kiterjedése 20,4 ha.

A kezelési egység leválasztását indokolja, hogy a jelölő lepkefaj állományának hosszú távú megőrzéséhez szükséges a mezőgazdasági tevékenységet a faj igényeivel összehangolni.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: ürmöspuszták (F1a), kocsordos-öszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek (F3)
- Natura 2000 élőhelyek: pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Javasoljuk a sávos kaszálás alkalmazását, melynek során egy-egy évben legfeljebb a terület 1/3-át érinti a kezelés, 3 éves forgó alkalmazásával (vagy esetleg 1/4-ét, 4 éves ciklusokban).

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

Az érintett természetközeli gyepek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás (GY20). (Magyarázat: lásd a „kezelési javaslatok indoklása” pontban).
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79). (Magyarázat: lásd a „kezelési javaslatok indoklása” pontban).
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása (GY92).
- Kaszálás június 30. után lehetséges (GY73). (Magyarázat: lásd a „kezelési javaslatok indoklása” pontban).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) állományaira nézve fokozott veszélyt jelenthet a legeltetés.

Tekintettel arra, hogy a nőstény lepkék füvek hüvelyébe petéznek, ezért a gyep egészének tavaszi/kora nyári kaszálása, és a széna összegyűjtése a fiatal hernyók pusztulását, míg az élőhely késő őszi kaszálása a peték megsemmisítését eredményezheti. Mivel továbbá a nőstény példányok leginkább 25-45 cm magasságú – azaz kellően vastag, és erős szárú – füveket választanak a peterakáshoz, ezért a nyár derekán/végén végrehajtott kaszálás sem támogatható akkor, ha a növényzet legalább a rajzási időszak kezdetéig (időjárási körülményektől függően szeptember végéig/október elejéig) nem nő meg ilyen magasságúra. Számos olyan, viszonylag eredeti állapotot őrző állomány ismert, melyek természeti képe bármely külső beavatkozás nélkül is állandó marad. Ha tehát a terület állapota stabil, akkor gyepgazdálkodási tevékenységeket a lehető legminimálisabbra szükséges korlátozni.

A magas fűtarlóval történő kaszálás után gyorsabb a növényzet regenerálódása és hamarabb helyreáll az imágók számára optimális, magasabb fűvű élőhelyi struktúra.

KE-6 kezelési egység

(1) Meghatározása: A Natura 2000 terület természetes vizes élőhelyei, medrek mocsári növényzete. Vízi harmatkása, sások, nád, tavi káka uralta növényzet és 3 apró rekettgyefüzes folt. A kezelési egységet nagyrészt a Horgas-ér és a Gáp-ér alkotja, kiterjedése 110,1 ha.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a), zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vízü mocsarak (B6), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), nem zsombékoló magasságrétek (B5), üde és nedves cserjések (P2a)
- Natura 2000 élőhelyek: pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Vízgazdálkodás

A kezelési egység területén a kiszáritás alapjaiban változtatná meg az élőhely jellegét. A mocsarak közösségeinek védelme érdekében ennek a kezelési egységnek a területén a vízelvezetés nem javasolt, főképp annak megakadályozására van szükség, hogy a Gáp-ér vizét a Konyári-Kállóba vezessék el.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen tilos a nádaratás (V06).
- A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell (V42).
- Nádat deponálni, válogatni a területen tilos (V58).
- December 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével (V46).
- A nádaratás csak fagyott talajon végezhető (V56).
- A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos (V07).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasolt a vízmegtartás lehetőségeinek javítása. Lásd Vízgazdálkodási alfejezetet a kezelési egységben belül.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területén jelenleg többféle használati formával lehet találkozni, de a legkifejezettebb és az egység területének döntő többségét kitevő két meder (Horgas-ér és Gáp-ér) területe nagyrészt nádas. Az életközösségek védelme érdekében szükséges a nádgazdálkodás rendjének az illetékes természetvédelmi kezelővel való egyeztetése. Továbbá a globális szárazodási folyamatok tükrében szükséges a vizes élőhelyek további lecsapolásának megakadályozása.

A két jelentős meder a jelölő nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) fő előfordulási területe a Natura 2000 területen belül. E területek veszélyeztetettsége a legmagasabb, mivel csaknem minden oldalról intenzíven művelt parcellák határolják, a mezőgazdasági tevékenységek minden lehetséges negatív hatásaival együtt (például: gépjármű-forgalom, kaszálás, taposás, a talaj- és a vízbázis szennyeződésének veszélye, a gyep fizikai károsítása, stb.).

A mocsarak további kiszáritása ellentétes a természetvédelmi érdekekkel.

Azért javasoljuk a vízvisszatartást, hogy a nyár elejétől-közepétől jellemző, forró és aszályos időszakokban is legyenek üde területek. A beavatkozás véleményünk szerint gazdálkodási szempontból is kedvező lenne, hiszen differenciáltabbá lehetne tenni a gazdálkodást és csökkenteni lehetne a „kisült” legelők kisebb fűhozamából adódó kockázatot. Élőhely- és fajvédelmi szempontból is számos előnnyel járna, ha egy-egy vizes élőhely néhány héttel később száradna ki. Ez segítene a kiskécskű aszat (*Cirsium brachycephalum*) tervezési területen belüli állományainak megőrzésében, illetőleg a kétéltűek (elsősorban a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) kedvezőbb szaporodási feltételeinek javulását és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) számára kedvező táplálkozóterületek (nektárforrást biztosító virágos rétek) hosszabb jelenlétét is eredményezné.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós, fejlesztési lehetőségek előírászerűen a kezelési egységekben (KE), a 3.2.1. fejezetben belül bedolgozva jelennek meg az önkéntesen vállalható kezelési előírások között. Élőhelyrekonstrukciós javaslatok a KE-2, KE-4 és a KE-6 kezelési egységhez kapcsolódnak.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok a KE-2 és a KE-4 kezelési egységnél szerepelnek.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az egyes fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések élőhelykezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé.

- kiskécskű aszat (*Cirsium brachycephalum*) – A faj állományainak tervezési területen belüli védelmét a KE-6-os kezelési egység biztosítja.
- nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) – A faj állományainak tervezési területen belüli védelmét a KE-5-ös kezelési egység biztosítja. Hosszú távon a KE-4 egység rekonstrukciója is pozitív hatású lehet rá.
- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) – A faj állományainak tervezési területen belüli védelmét a KE-2-es és KE-6-os kezelési egység biztosítja. Hosszú távon a KE-4 egység rekonstrukciója is pozitív hatású lehet rá.
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*) – A faj állományainak tervezési területen belüli védelmét a KE-6-os kezelési egység biztosítja.
- közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) – A faj állományainak tervezési területen belüli védelmét a KE-2-es kezelési egység biztosítja. Hosszú távon a KE-4 egység rekonstrukciója is pozitív hatású lehet rá.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A tervezés alapját jelentő élőhelytérképezés 2012 és 2013 folyamán készült el. A jövőbeni kutatások célja a területen előforduló, illetve potenciálisan megjelenő közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok állományváltozásának követése.

A közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének monitorozására javasoljuk a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzését 10 évente. Javasolt a jelölő élőhely, a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530) állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre kidolgozott vonatkozó módszertan.

A kiskécskű aszat (*Cirsium brachycephalum*) esetében javasoljuk az állományváltozás folyamatos nyomonkövetését NBmR módszertannak megfelelően.

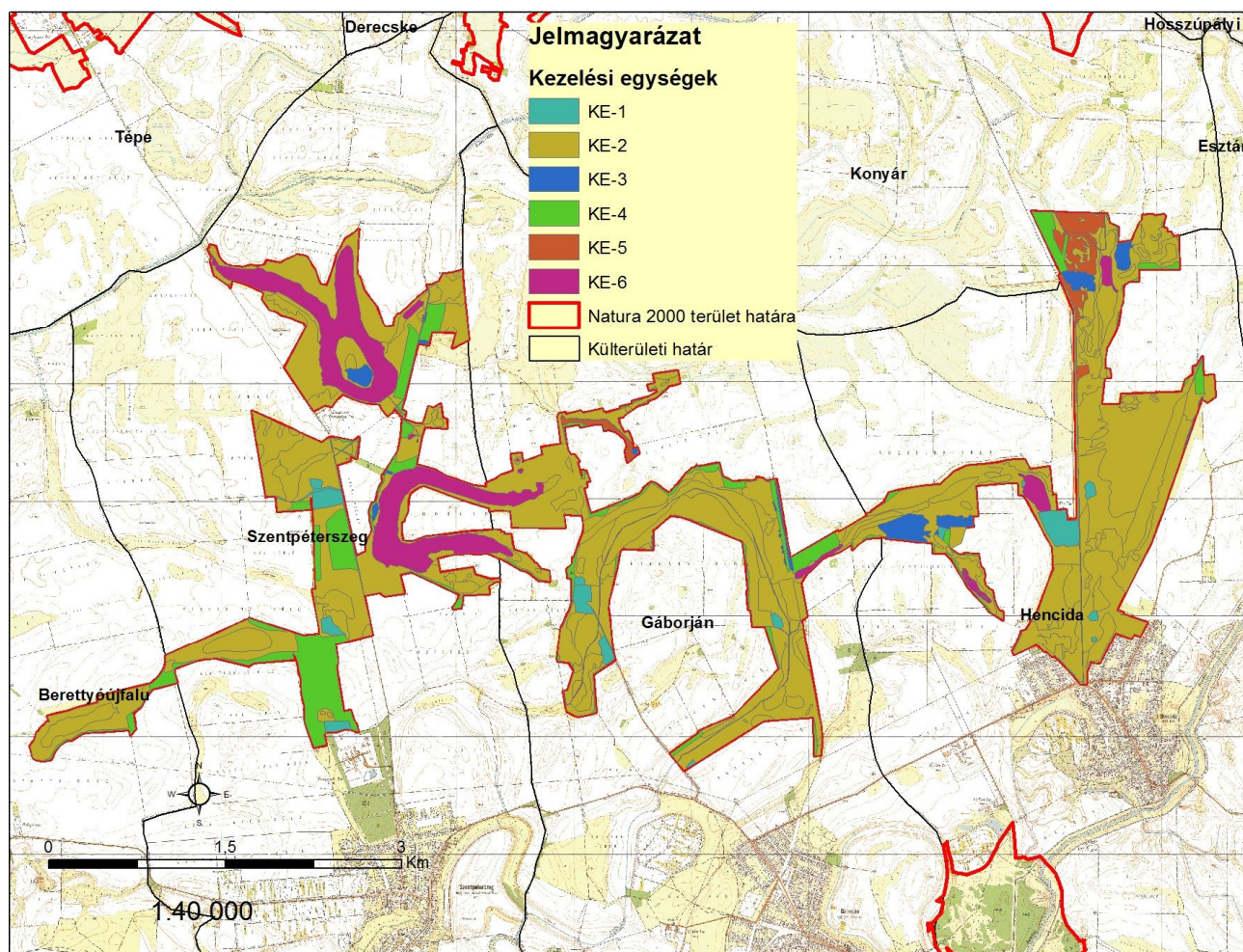
A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) és a nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) monitorozása 10 évente végezhető, transzekt menti számlálással, illetve rágásnyomok keresésével..

A területen a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) monitorozását 10 évente az NBmR módszertannak megfelelően végezni. .

Az ürge (*Spermophilus citellus*) monitorozását standard NBmR módszer szerinti (lyukszámoláson alapuló) relatív sűrűségbecsléssel indokolt megvalósítani, 5 évente.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése (2014-es állapot).

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Szentpéterszeg-hencidai gyepek (HUHN20007) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület része, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 területeken belül országos jelentőségű védett természeti terület a szikes tóként oltalmat élvező „ex lege” védett terület, melyre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

Ezen túl a terület az országos ökológiai hálózat magterület, ökológiai folyosó és puffterület övezetének egyaránt része (ld. 1.6. fejezet).

A tervezési terület átfed a Hencidai-legelő helyi jelentőségű védett természeti területtel is.

A Natura 2000 terület nagyobb része (kb. 95%) magántulajdonban van.

A tervezési területen található szántóterületek mindössze kis területen találhatóak, ahol az őszi és a tavaszi kalászosok, a legelterjedtebb termesztett növények.

A gyepek esetén a terület sajátossága és problémája a nagymértékű tagoltsága, amelyhez még kapcsolódik a tulajdonviszonyok szerinti tagoltság is.

A területen található erdőrészek magántulajdonban vannak.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Szentpéterszeg-Hencidai gyepek kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Berettyóújfalu, Gáborján, Hencida, Konyár és Szentpéterszeg közigazgatási területeit érintve több fizikai blokkban található. A fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg 90%-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető.

A fizikai blokkokban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)	KAT
L8J8E-7-11	121,8	98,61	KAT20
L9MVE-Y-11	22,83	22,1	KAT20
L9CFE-9-11	17,37	17,26	KAT20
LH6NE-J-11	45,87	37,29	KAT20
LAQ8E-H-11	42,08	42,08	-
LAMVE-1-11	45,33	41,72	KAT20
LH5FH-C-11	81,03	77,87	KAT20
LH7VH-U-11	19,2	19,2	-
LHEVH-2-11	5,61	5,61	-
LHCFE-H-11	13,51	12,97	KAT20
L9W2E-E-11	61,97	61,37	KAT20
LH92E-1-11	43,75	0,00	KAT20

LHH2E-7-11	10,05	10,05	KAT20
LHEVE-Y-11	6,12	6,03	KAT20
LD6NE-E-11	35,56	35,56	KAT20
L01VH-4-11	21,77	21,03	-
LD48E-X-11	26,0	25,26	-
LP6NH-T-11	11,67	10,28	KAT20
LHA8E-8-11	64,17	63,42	KAT20
LHDNE-Q-11	48,62	46,39	KAT20
L0J8H-1-11	40,6	39,7	KAT20
LA7VE-L-11	132,34	119,32	KAT20
LAKFE-J-11	9,14	9,14	KAT20
LATNE-Y-11	9,87	0,00	KAT20
LAEVE-T-11	91,01	79,63	KAT20
L8DNE-H-11	233,42	214,73	KAT20
L8EVE-Q-11	6,55	6,0	-

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszereit tartalmazza.

Agrár- környezetgazdálkodási támogatás (AKG)

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a vidékfejlesztésért felelős miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályoz. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepterület gazdálkodás célprogramban legeltetési hasznosítás esetén 77 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálási hasznosítás esetén 40 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepterület gazdálkodás célprogramban legeltetési hasznosítás esetén 85 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálási hasznosítás esetén 48 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrézset területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepterület gazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetőek el.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gye- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt. A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A Szentpéterszeg-Hencidai gyepek fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználóra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. A Szentpéterszeg-Hencidai gyepek Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásai jelenleg kötelező érvénnyel, 5-10% között határozzák meg a

kaszálással hasznosított gyepek esetében a kaszátlanul hagyandó terület nagyságát. Javasolható a jelenlegi szabályozás módosításával a kaszátlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározása.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalat alapján ösztönzik a terület-használót az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhelyfejlesztési-élőhelyrekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. A Szentpéterszeg-Hencidai gyepek Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyepké, vagy vizes élőhelyé alakítását ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók (gyümölcsösök) és a mellettük található természetközeli élőhelyek (gyepek, mocsarak, lápok) határán védőszegély kialakítását szolgáló eszközök.
- Az elnásodott szikes tavak legeléssel történő megnyitását, legelőt kialakítását szolgáló eszközök.
- Natura 2000 területeken becserjésedett gyepeken a füves élőhely visszaállítását ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 gyepterületeken a legeléstől kímélt területrészek kialakítását ösztönző eszközök.
- Szikes tavak legelőtőként való használatát – differenciáltan – ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 gyepterületeken a tájidegen fafajú fasorok, delelő fák, facsoportok őshonos fafajává alakítását szolgáló eszközök.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz.

Mivel ezek a területek nem támogatható területrészek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak gyepgazdálkodást. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázatok

A területre vonatkozóan jelenleg nincs folyamatban pályázat.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A fenntartási terv elfogadtatása a tervezési területen illetékes érintettekkel elengedhetetlenül fontos, ezért a tervek készítése során folyamatos kapcsolattartás, egyeztetés történik a helyi érintettekkel.

1. Előzetesen **interjúk** készültek (személyesen – telefonon keresztül) a területileg illetékes önkormányzattal (Berettyóújfalu, Gáborján, Hencida, Konyár, Szentpéterszeg).
2. A kommunikációs időszakban a fenntartási terv egyeztetési változatai folyamatosan elérhetőek a projekt **honlapján** (<http://natura2000.nimfea.hu/20007.htm>).
3. A tervek készítése előzetes tájékoztatója előtt telefonos és e-mailes **kapcsolatfelvétel** történt a fent említett címzettek kivül a falugazdással, gazdálkodókkal, a területileg illetékes vízügyi hatósággal (Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság), nemzeti park igazgatósággal (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság), zöld-hatósággal (Tiszántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség), és erdészeti hatósággal (Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága). A terv egyeztetési változata e-mailen keresztül jutott el az érintettekhez.
4. Az önkormányzat képviselői személyes és e-mailes megkeresés után kifüggesztették a terv előzetes változatát.

A fenntartási terv egyeztetési folyamata:

1. **Fórum** (2014. június 23. Hencida, résztvevők száma: 7 fő és 2014. június 23. Szentpéterszeg, résztvevők száma: 5 fő): A terület nagysága és az érintett település és lakosságszám alapján két fórum megtartása volt indokolt.

Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán, és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javul a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot tükröz), de növekszik a terv helyi elfogadottsága is.

A fórumra meghívást kaptak az érintett települések vezetői, a jelentősebb helyi gazdálkodók, a vadásztársaságok és a hivatalos szervek. A projektben résztvevők oldaláról a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vettek részt. A fórumot a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület vezette le, az elhangzottakról jegyzőkönyv készült, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv végleges változatába. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet tartalmazza.

2. **Terepbejárás** (2014. június 23. Hencida, résztvevők száma: 3 fő és 2014. június 23. Szentpéterszeg, résztvevők száma: 3 fő): a falufórum után a kjTT természetvédelmi öre által vezetett terepbejárásra volt lehetőség, amely során személyesen meg lehetett tekinteni a

Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület jegyzőkönyvvezetése mellett a terv által és a fórum során felvetett konfliktusforrásokat.

3. Az érintettek lehetőséget kaptak a terv írásban történő véleményezésére is (ezzel a lehetőséggel az önkormányzat élt). Az észrevételeket megkapta a tervező, hogy építse be a terv végleges változatába.
4. Az egyeztetés folyamán a véleményezhető terv dokumentáció megtekinthető volt a projekt **honlapján**, amely elérhető a <http://natura2000.nimfea.hu/20007.htm> hivatkozáson. Ugyanitt véleményezési lehetőség is volt, a beérkezett észrevételek beépítése a terv végleges változatába minden esetben a tervező feladata volt.

A fenntartási terv elfogadását követően javasolt kommunikációs intézkedések:

1. A fenntartási terv elérhetőségének biztosítása a nagyközönség számára.
2. Hasznos lenne további tájékoztató táblák kihelyezése a tervezési terület különböző pontjain, amelyből a gazdálkodók és a területen megfordulók megismerhetik a kJT kijelölésének céljait, a fontosabb jelölőfajokat és élőhelyeket, valamint a kötelező előírásokat és támogatási lehetőségeket.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. a Szentpéterszeg-hencidai gyepek Natura 2000 területtel érintett települések (Berettyóújfalu, Gáborján, Hencida, Konyár, Szentpéterszeg) önkormányzatának képviselői,
2. jelentősebb helyi gazdálkodók (összesen 26),
3. a kJT területén működő vadásztársaság (Herpály Földtulajdonosi Vadásztársaság) képviselői,
4. területileg illetékes falugazdászok (összesen 3),
5. Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság,
6. Tiszántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség,
7. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság,
8. Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A hatósági és területi kezelő szervek meghívást kaptak a falufórumokra és terepbejárásokra, valamint értesítést kaptak a dokumentáció véleményezhetőségéről és a kifüggesztés időpontjáról. A címzettek közül nem mindenki nyilvánított véleményt, a beérkezett és összegyűjtött vélemények a terv végleges változatába beépítésre kerültek.

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett-e?	Hogyan?	Beépült-e a tervbe?	Hogyan? Ha nem, miért?
Berettyóújfalu település önkormányzatának képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-

Gáborján település önkormányzatának képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyez- tetésről	igen, de nem for- mált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Hencida település önkormányzatának képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyez- tetésről	igen, de nem for- mált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Konyár település önkormányzatának képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyez- tetésről	igen, de nem for- mált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Szentpéterszeg tele- pülés önkormány- zatának képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyez- tetésről	igen, de nem for- mált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Helyi gazdálkodók (összesen 26)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyez- tetésről	igen, de nem for- máltak véleményt a fenntartási terv- ről	-	-	-
Vadásztársaság (Herpály Földtulaj- donosi Vadásztársaság)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyez- tetésről	nem	-	-	-
Falugazdász (összesen 3)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyez- tetésről	igen, de nem for- máltak véleményt a fenntartási terv- ről	-	-	-

Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyez- tetésről	Igen, kérést fog- almazott meg, miszerint szüksé- ges a terveket kiegészíteni azokkal a jogsza- bályi hivatkozá- sokkal, amelyek alapján az Igaz- gatóság kezelői feladatait ellátja. Ezek ugyanis fe- lülírják a termé- szetvédelmi érde- keket (pl. 1995 évi LVII. tör- vény)	e-mailben	részben	a jogszabályi hi- vatkozásokat a megalapozó do- kumentáció víz- gazdálkodási fe- jezetébe bemásol- tuk.
Tiszántúli Környe- zetvédelmi és Ter- mészetvédelmi Fel- ügyelőség	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyez- tetésről	igen, de nem for- mált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyez- tetésről	igen	fórumon és terep- bejárás megjelen- tek (jegy- zőkönyv)	igen	Véleményüket (élőhelyek elter- jedése, veszélyez- tető tényezők, kezelési javasla- tok) a szakmai tervező figyelem- be vette a fenntar- tási tervben illetve a megalapozó dokumentációban.